

Bilgihan BAYAR
Başkale Kaymakamı

VAN DEPREMİ

VE BİZ

Doğal afetlerin her türlü yardımlaşmayı güçlendirdiği bir kez daha ortaya çıktı. Özellikle yardımsever, karşılık beklemezsizin verme duygusu üst seviyede olan, misafirperver ülke halkımızın tek yürek oluşunu hayranlık veren örnekleriyle yeniden izlemiş olduk.

Depremi olduğu günün sabahı Van'da ailemle birlikte idim. Bir gün öncesinden Van merkeze gitmiş ertesi gün de Erciş ilçesine gezmeye gitmeyi planlamıştık. Neden bilmem ama ilçemize dönme hissi geldi ve öyle de yaptık.

Depremden hemen sonra il merkezine giderek vatandaşlarımıza hizmet edebilme, hem manevi bir tatmin hem de mesleki tecrübemi geliştirme adına benim için çok anlamlı bir nimetti. Gönül isterdi ki bu tecrübeyi kazanmasaydım da insanımız bu sıkıntıları yaşamasa. Ancak iş başa gelince katlanmak ve yaraları sarmak da bir görev oluyor.

Havaalanı: İlk olarak havaalanında görevlendirildim. Kalabalık bir ekip olarak çalışıyorduk. Ekipte mülki amirler başta olmak üzere havaalanı çalışanları, iş-kur çalışanları, askerler, emniyet mensupları, özel idare çalışanları, sağlık çalışanları ve diğer kurumların perso-

nelleri vardı. Yaklaşık iki hafta ağırlığı çadırlar olmak üzere birçok yardım malzemesini karşılayan ekip olarak çalıştık.

Gelen yardımların tasnifli bir şekilde kamyonlara yüklenmesi ve ilgili depolara sevk, işçilerin koordinasyonu ve ihtiyaçlarının karşılanması, incek olan uçakların yüklerinin takibi ve her türlü gerekli hazırlığın yapılması, akut ekiplerinin karşılanması ve yönlendirilmesi ve benzeri işler takip ettiğimiz konulardı.

Depolar: Havayolu ile gelen yardımların büyük ölçüde azalıp ağırlığın karayoluna geçmesiyle ben de yardım malzemelerin

tasniflendiği depoların koordinasyonunda görevlendirildim. Ekip olarak havaalanında olduğu şekilde bir organizasyonumuz vardı. Türkiye'nin dört bir yanından yardımlar yağmur gibi akıyordu. Öyle ki ilk zamanlar gelen yardım malzemelerini tasniflemeye hem zaman hem de ekip olarak yetişemiyorduk. Tasnifleme işini ancak depoların ve ekiplerin sayısını artırarak yapabiliştik. Gelen yardımlar çok hızlı ve seri bir şekilde dağıtılıyordu. Gece ve gündüz ekipleri kurulmuş vardiyalı bir sistem uygulanıyordu.

Giyim Market: Depolardaki iş yükü hafifleyince bu sefer giyim markette görevlendirilmiştim. Market, giyim yardımlarının vatandaşımızın ihtiyaçlarına göre, kendilerinin belirleyebilmesi imkânının verilmesi görüşünden hareketle oluşturulmuştu. Giyim mağazalarında olduğu gibi reyonlar oluşturulmuş ve kişi başına belli miktarlarda ürün alma imkânı sağlanmıştı. Sanıyorum o dönemde çok önemli bir vazifeyi icra etmişti bu market. Çünkü vatandaşımız deprem korkusuyla evlerine giremiyordu ve de açık giyim mağazası da yoktu. O sıra Van'ın tek işleyen mağazası "Van Valiliği Giyim Market'i" idi.

Marketi öncelikle kapalı spor salonunda açmıştık. Daha iki ya da üç gün olmuştu ki ikinci önemli deprem olan 9 Kasım depremi oldu.

O gece deprem öncesi Sayın Valimizden izin almıştım ve Başkale'deki işleri hafifletmek üzere ilçeme gidecektim. Bir sonraki günde ilde bulunamayacağım düşüncesiyle markete günün son ziyaretini yapmak istemiştim. Salona girdikten beş ya da on dakika sonra, genelin ifadesiyle şiddeti daha az ama etkisi kat be kat fazla olan bu ikinci deprem meydana gelmişti. Bir anda markette çalışan tüm işçiler etrafımı sardı. Sanıyorum benim yanımda kendilerine bir şey olmaz düşüncesine kapılmışlardı. Onlara, şahsımın da ölümlü bir varlık olduğunu anlatmak zorunda kalmıştım. Spor salonunun ön kapısı kilitlenmişti ve biz kesilen elektrik nedeniyle el yordamı ve cep telefonları ışıklarının yardımıyla arka kapıdan dışarı çıkabiliştik. Dışarısı toz bulutu olmuştu ki bu durum bazı yapıların yıkıldığı anlamına geliyordu. Sahneyi bu şekilde gören bayan çalışanların kendilerini kaybetmeleri işi daha da zorlaştırmıştı. Hatırladığım kadariyle yedi ya da sekiz bayanın şoför eşliğinde Van'ın değişik semtlerindeki evlerine dağıtılması iki saatten fazla sürmüştü. Aracı beklerken yaşanan dehşeti ve insanların korku ile sağa sola koşuşturmalarını yakından gözleme imkânı bulmuştum. Neyse ki hepsinin ailesi iyi durumdaydı. Ertesi günlerde market çalışanlarını, marketi, üstü çadır olan bir halı sahaya taşımak ve olası bir

artçı sarsıntıda göçük altında kalma korkusunu tamamen bertaraf etmek suretiyle çalışmaya ikna etmiştik. İşler yapılmak zorundaydı.

Konteynir Kent Altyapı Çalışmaları: Market mallarının tükenmesinden sonra konteynir kent oluşturulabilecek alanların araştırılması ve altyapı çalışmalarının takibi işine kısa bir süre eşlik ettim. İstisnalar hariç, müteahhitlerin ne kadar zor insanlar olduğunu bir kez daha görmüş oldum bu sayede.

Yaklaşık üç ayı aşan süreden sonra ilçelerdeki işlerin de yoğunlaşması nedeniyle Sayın Valimizin ben de dâhil bazı arkadaşlarımızın görevlendirmelerini sonlandırdığında içimde tatlı, buruk tarifi zor bir his vardı. Bu his depremden kaynaklı üzüntüyle hizmet edebilmenin sevinci arasında karma bir histi.

Yaşadığım süreci de göz önünde bulundurarak depremle alakalı âcizane birkaç şahsi düşüncemi özetlemek istersem;

1- Doğal afetlerin her türlü yardım-
laşmayı güçlendirdiği bir kez
daha ortaya çıktı. Özellikle yar-
dımsever, karşılık beklemezsizin
verme duygusu üst seviyede
olan, misafirperver ülke halkı-
mızın tek yürek oluşunu hayran-
lık veren örnekleriyle yeniden
izlemiş olduk. Havaalanında
çalışırken, Antalyalı bir teyze-
nin, Erciş'te İngilizce öğretmeni
iken göçük altında kalan kızının
tabutu başında bana sarılarak
ağlaması esnasında gözyaşları-
mı gizlemem pek de mümkün
olamamıştı.

2- Devletimiz elindeki imkânların
tümünü seferber etti. Bölge
müdürlerimiz, hastane başhe-
kimlerimiz, genel sekreter yar-
dımcıları, biz mülki amirler ve
benzeri her düzeyde görevlimiz

depolarda, kriz merkezlerinde, çadır kentlerde, mahalle aralarında, köylerde ve iş olan diğer tüm yerlerde gece 24'lere kadar bazen de gece 3'lere kadar çalıştılar, gayret ettiler.

Sayın Valimizle her gün gece saat 2'lere kadar toplantı yapıyor ve oluşan aksaklıkların giderilmesi için önerileri tartışıyorduk. Özellikle ilk zamanlar bu toplantılarda uyuya kaldığımı hatırlarken gülümsediğimi söylemek isterim.

3- Depremde benim en çok dikkatimi çeken şey başta Sayın Valimiz olmak üzere bazı meslektaşlarımın ve görevli diğer meslek memurların çoğunun göstermiş olduğu 'sabır' olgusu oldu. Meslek büyüklerimin hiç birisinde, karşılaştıkları onca olumsuzluklara rağmen, tek bir bıkkınlık duygusu hissetmedim. Sanki her biri hizmet için yarışıyordu. Ağzlarından tek sefer 'of' çıkmamıştır. Sabır her işte olduğu gibi bu işte de en önemli anahtardı.

4- Depremin kış öncesine rastlaması hem kamu çalışanlarını hem de vatandaşlarımızı zor durumda bıraktı. Okullar başta olmak üzere kamu binalarının da zarar görmesi, görmemiş bile olsa tam güvenilemediği için kullanılamaması bizi çadırlara mahkûm etti. Ümit ederim ki bundan sonra muhtemel benzer doğa olaylarında en azından kamu kurumlarını barınak olarak rahatlıkla kullanabiliriz ve benzer durumlar afet olmaktan çıkar.

5- Depremin yaralarını sarmaya çalıştığımız bir sırada il merkezinde, içlerinde bölge sorumlusunun da bulunduğu dört terörist yakalanmıştı. Bizler ya-

şatmak için elimizden geleni yaparken insanlıktan zerre nasibini alamamış bu ve benzeri insanlar ise öldürmek için böyle bir ortamı fırsat olarak değerlendiriyorlar ve öldürmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Olayın olduğu gün depolarda özel güvenlik almak zorunda kalmış bazı depoların çevresi güvenli olmadığı için erken kapatmıştık. Bir yandan yardımların zamanında ihtiyaç sahiplerine gitmesi için uğraşıyor diğer yandan can güvenliğimizi düşünüyorduk.

6- Konteynır alt yapı çalışmaları sırasında belediyeden gereken desteği tam olarak alamamıştık. Birçok belediye işini de Valilik olarak yapmak zorunda kalmıştık. Deprem sonrasında ise ilk deprem çalıştayını belediye yapmıştı. Çok şaşırmıştım. Yıkılan bu yapılara ruhsat veren belediyenin yükünün de genel idareye bağlı devlet kurumlarınca yerine getirilmeye çalışılması işi daha da zorlaştırmıştı.

7- Kişilerin kalitesi ile toplumun kalitesi doğru orantılıdır derler. Aynen bunun gibi kişi ne kadar amatörse sanıyorum toplumda öyledir. Kanaatimce toplum

olarak bizler amatör yaşıyoruz. Birkaç örnek sayacak olursak; evlerimizi sağlam yapmıyoruz ama afet diyerek suçluyu hemen tespit ediyoruz, 9 Kasım depreminde şahit olduğum üzere çılgınlar gibi sağa sola koşturuyoruz oysa Japonya'da tsunaminin kendisine geldiğini gören sürücü kırmızı ışıkta geçmiyor, kamu binalarının çoğunu kullanamıyor ve çadırkentler kurmak zorunda kalıyoruz, çadırkentlerde kurulan tuvaletlerin deliklerinden kocaman battaniyeler çıkıyor, çadır taşıyan araçlar talan ediliyor ve kimilerinin evlerinden birden çok ve hatta yedi sekiz çadır çıkıyor, deprem dedikoduları çıkıyor ve herkes bu dedikodularda amel ediyor, her artçıdan sonra afet merkezinin çevresini binlerce kişi sarıyor... Yaşamayı çok heyecanlı, zevkli, hareketli ama bir o kadar da stresli ve zor bir ülkeyiz. İşte deprem ve biz...

Edebi yönü güçlü olmayan birisi olarak duygularımı samimi olarak aktarmaya çalıştım. Benzer doğa olaylarının birer afet olmaması temennisi ile depremde ölen vatandaşlarımıza rahmet geride kalanlara şifa ve sabır diliyorum.